

**Tasa-arvoista
yhteistyötä – Lapin
järjestöstrategia
2030**

LAPLAND
Above Ordinary

**Tasa-arvoista yhteistyötä – Lapin järjestöstrategia 2030
ja Tehemä pois -toimenpideosio 2014–2017**

LAPIN LIITTO

LAPLAND
Above Ordinary

Lapin liiton hallitus hyväksyi kokouksessaan 14.4.2014
Tasa-arvoista yhteistyötä – Lapin järjestöstrategian 2030

LAPIN LIITTO

Lapin liitto

ISBN: 978-951-9244-74-7 (pdf)

Julkaisusarja: A40/2014

Julkaisun ulkoasu:

Painatuskeskus Finland, Rovaniemi

Kuvat:

Timo Veijalainen (kannet),

Posion matkailuyhdistys (s. 20–21)

Antti Kurola / Lappset Group Ltd (s. 34–35)

Seija Sipola (s. 44)

Suvimaria Saarenpää (s. 45)

Paino:

Painatuskeskus Finland, Rovaniemi

Rovaniemi 2014

Sisällys

Sisällys	3
Saatesanat	4
Saatesanat saameksi	6
Saatesanat englanniksi.	8
Tiivistelmä	10
Tiivistelmä saameksi	12
Tiivistelmä englanniksi	14
Johdanto	16
1. LÄHTÖKOHDAT strategiatyölle	21
1.1. Lapin maakunta ja lappilaisten hyvinvointi.	25
1.2. Lappilainen järjestökenttä ja toimintaympäristön analyysi	27
2. MIHIN PYRIMME YHDESSÄ JA MITEN?	35
2.1. Järjestöstrategiaa ohjaavat arvot ja visio 2030	36
2.2. Elinvoimaiset järjestöt – Toimintaa ja voimavaroja	37
2.3. Vaikuttavat järjestöt – Näkyvät ja kuuluvat yli rajojen	39
2.4. Toimivat järjestöt - Yhdessä tekemisen meininkiä	41
2.5. Uusiutuvat järjestöt - Osaavat ja kehittyvät	43
3. TEHEMÄ POIS – konkreettiset toimenpiteet vuosina 2014–2017	47
4. TOTEUTUS JA SEURANTA	54

Saatesanat

Elämme Suomessa suurten rakennemuutosten aikaa. Muutosajureina rakenteelliseen pohdintaan toimivat muiden ohessa globaalin talouden murros, ilmastonmuutos ja väestön ikääntyminen. Viime vuosina keskustelussa ovat olleet niin työurien pidentäminen, palvelurakenteiden muuttaminen kuin julkisen sektorin roolin pohtiminenkin. Rakennemuutokset haastavat monella tapaa kaikkia toimijoita niin yksilö- kuin yhteisötasollakin. Epävarmuus tulevaisuuden rooleista, tehtävistä ja vaikkapa palveluista ovat koko ajan läsnä.

Suomea on usein kuvattu yhdistystoiminnan luvatuksi maaksi – tällä hetkelläkin Suomessa on 139 000 rekisteröityä yhdistystä. Rakennemuutokset haastavat kuitenkin myös järjestökenttää. Yksilötasolla järjestöjen sosiaalinen ja toiminnallinen merkitys ihmisille korostuu vaikeina aikoina. Yhteisötasolla muutokset saattavat edellyttää myös järjestöiltä uudenlaista ajattelua ja uuden roolin pohtimista.

Tässä tilanteessa nyt käsillä oleva kautta aikain ensimmäinen koko Lapin yhteinen järjestöstrategia on mitä ajankohtaisin. Järjestöjen rooli ja voimavarat Lapissa ovat edelleen huomattavat, tällä hetkellä Lapissa on yli 7000 rekisteröityä yhdistystä. Strategian laatimisen taustalla on maakunnallinen järjestöneuvottelukunta, joka perustettiin järjestötoimijoiden aloitteesta kesäkuussa 2012. Niin toimikunnan perustamisen kuin nyt käsillä olevan strategian johtoajatus on ollut järjestökentän omaehtoinen halu pohtia tulevaisuutta ja saada kentän ääni paremmin kuuluviin.

Strategiaan on kiteytetty järjestökentän tulevaisuuden tahtotilan lisäksi pitkän aikavälin tavoitteet sekä vuosille 2014–2017 konkreettiset järjestöjen toimenpiteet. Lappilaiset järjestöt halutaan pitää jatkossakin elinvoimaisina, vaikuttavina, toimivina ja uusiutuvina. Erityisesti paikalliset yhteistyösuhteet kuntiin on haluttu nostaa keskiöön. Strategian laatiminen on onnistuneesti kytketty osaksi kuluvana keväänä hyväksyttävää Lappi-sopimusta, jota se omalla näkökulmallaan syventää erinomaisesti.

Lapin maakunnallinen järjestöstrategia on lappilaisten järjestöjen yhdessä tekemä. Strategian laatimisen eri vaiheissa on mukana ollut lähes 600 toimijaa eri järjestöistä. Haluan kiittää kaikkia strategian tekemiseen osallistuneita järjestöjä ja ihmisiä antaumuksesta ja tekemisen hengestä. Meissä lappilaisissa on rohkeutta, reippautta ja osaamista -tällä pyyteettömyydellä ja yhteishengellä on hyvä rakentaa lappilaista tulevaisuutta!

Rovaniemellä 14.4.2014

Mika Riipi
maakuntajohtaja

Mieđuštansánit

Eallit Suomas stuorra ráhkadusnuppástusaid áiggis. Nuppástusvuoddjiin ráhkaduslaš smiehttamis doibmet earáid olis globála ekonomiija doajáhat, dálkkádatnuppástus ja álbmoga boarásmuvvan. Maŋimuš jagiin ságastallamiin leamašan nu bargokarriearaid joatkin, bálvalanráhkadusa rievdadeapmi go maiddái almmolaš sektora rolla suokkardallan. Ráhkadusnuppástusat hástalit mángga láhkai buot doaimmiid ovttaskas olbmo dásis dego servodaga dásisge. Eahpesihkarvuolta boahttevuoda rollain, doaimmain ja vaikkoba bálvalusain lea oppa áigge lahka.

Suoma leat mángii gohčodan searvedoaimma lohpiduvvon riikan – dál Suomas leat 139 000 registrerejuvvon searvvi. Ráhkadusnuppástusat hástalit maiddái organisašuvdnasuorggi. Ovttaskas dásis organisašuvnnaid sosiála ja doaimmalaš mearkkašupmi olbmuid badjána váigadis áiggiid siste. Servodatdásis nuppástusat sáhttet gáibidit maiddái organisašuvnnain ođđalágan jurddašeami ja ođđa rolla suokkardeami.

Dán dilis dát áiggiid čađa vuosttas oppa Lappi oktasaš organisašuvdnastrategiija lea oalle áigequovdil. Organisašuvnnaid rolla ja resurssat Lappis leat ain mearkkašahtti, dál Lappis leat badjel 7000 registrerejuvvon searvvi. Strategiija dahkama duohken lea eanagottálaš ráđđádallangoddi, mii vuodđuduvvui organisašuvdnadoaimmiid álgagis geassemánus 2012. Doaimmagotti vuodđudeami go maiddái dán organisašuvdnastrategiija jođihanjurdda leamašan organisašuvdnasuorggi iešdáhtolaš hállu suokkardallat boahttevuoda ja oažžut gietti jiena buorebut jitnosii.

Strategijai leat čohkkejuvvon organisašuvdnasuorggi boahttevuođa dáhttodili lassin guhkes áigegaska mihttomearit ja jagiide 2014–2017 konkrehtalaš organisašuvnnaid doaibmabijut. Lappilaš organisašuvnnaid háliidat boahttevuodasge doallat eallinfámolažžan, váikkuheaddjin, doaimmalažžan ja ođasmuvvin. Eandalii báikkálaš ovttasbargogaskavuodát gielddaide leat háliiduvvon bajiduvvot guovddáži. Strategijja dahkan lea lihkestuvvan laktojuvvot oassin dán giđa dohkkehuvvon Lappi-soahpamuša, maid iežas geahččangiegainis čieknuda earenoamážit.

Lappi eanagottálaš organisašuvdnastategijja lea lappilaš organisašuvnnaiguin ovttasbarggu boađus. Strategijja dahkama eará muttuin leat leamašan mielde measta 600 doaibmi sierra organisašuvnnain. Háliidan giitit buohkaid strategijja dahkamii oas-sálastán organisašuvnnaid ja olbmuid váimmobáhkasnaga ja barggu vuoiŋŋa ovddas. Mis lappilaččain lea roahkkatvuohŋa, movttegisvuohŋa ja máhtolašvuohŋa – dáinna veahkkáivuodain ja ovttasbargovuoiŋŋain lea buorre hukset lappilaš boahttevuođa!

Roavvenjárggas 14.4.2014

Mika Riipi
Eanagottehoavda

Foreword

We are living in a time of major structural change in Finland. As food for structural thought, the drivers of this change include the transformation of the global economy, climate change and an ageing population. The lengthening of careers, revision of service structures and the role of the public sector have all been discussed in recent years. The structural changes pose diverse challenges to individuals and communities alike. Uncertainty over future roles, tasks or services is ever present.

Finland has frequently been called the promised land of associations – there are currently 139,000 registered associations operating in Finland. The challenges posed by structural change also affect the field of associations. The social and operational significance of associations to individual people is emphasised in difficult times. Changes may also require associations to find new roles and ways of thinking.

In this context, the first joint association strategy for Lapland is more topical than ever. Associations still play a significant role and have considerable resources in Lapland. There are more than 7,000 registered associations in the region at present. The strategy was drawn up based on the work of the Regional Advisory Board for Associations, established at the initiative of the associations themselves in 2012. The advisory board and, consequently, this strategy arose from the spontaneous wish of associations to give consideration to the future and make their voices heard more effectively.

In addition to the future targets of the associations, the strategy also sets forth long-term objectives and concrete actions to be taken by associations in 2014–2017. We wish to maintain the vitality, impact, functionality and capacity for the renewal of associations in Lapland. Local partnerships with municipalities are a particular focus of the strategy. The drafting of the strategy was successfully linked to the Regional Development Plan of Lapland due for ratification this spring, providing depth to the plan from the perspective of associations.

The Regional Association Strategy of Lapland has been developed together with the region's associations. Nearly 600 parties from various associations participated in the various stages of the strategy's preparation. I wish to thank the associations and people who participated in drawing up the strategy for their dedication and efficiency. There is courage, energy and competence in us Laplanders – this selflessness and community spirit has laid a solid foundation for the future of Lapland!

Rovaniemi, 14 April 2014

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized name.

Mika Riipi
County Governor

Tiivistelmä

Lapin liitto on Lapin kuntien yhteinen kehittäjä ja edunvalvoja, joka johdtaa maakunnallista aluekehitystyötä Lapissa. Lapin liitto laatii maakunnan pitkän aikavälin kehitysohjelmat sekä niitä täydentäviä alakohtaisia strategioita, joita maakunnan toimijat toteuttavat. Lapin maakunnallinen järjestöstrategia on yksi näistä strategioista.

Maakunnallinen järjestöstrategia on ensimmäinen lappilaisen järjestökentän yhteinen ilmaus tulevaisuuden tahtotilasta. Tähän asiakirjaan on kiteytetty tulevaisuuden tahtotilan lisäksi pitkän aikavälin kehittämistavoitteet sekä vuosille 2014–2017 konkreettiset järjestöjen toimenpiteet, Tehemä pois – hengessä. Maakunnallinen järjestöstrategia tarjoaa pohjan järjestöjen ja kuntien yhteistyösuunnitelmien ja hyvinvointipoliittisten linjauksien laadintaan osana kuntien omia strategioita/ohjelmia. Lapin liitto on toiminut strategiatyön mahdollistajana ja jatkossa on tärkeää, että järjestöt itse ottavat yhdessä laaditut tavoitteet ja toimenpiteet omikseen ja sovittavat ne maakunnalliseen kokonaisuuteen.

Järjestöjen tulevaisuuden tahtotila: ” Lapissa järjestöt kuuluu – kaikille” kuvaa järjestöjen toimintaa lähellä lappilaista ihmistä ja toisaalta sitä, että tulevaisuudessa järjestöjen/lappilaisten ihmisten ääni kuuluu vahvemmin myös julkisen sektorin, yritysten ja oppilaitosten hyvinvointityössä ja sen eri rakenteissa.

Strategiaan on valittu seuraavat neljä toimintalinjaa ja pitkän aikavälin tavoitteet:

A. Elinvoimaiset järjestöt – Toimintaa ja voimavaroja – järjestöjen tekemään hyvinvointityöhön

1. Vapaaehtoinen toiminta järjestötoiminnan elinvoiman kivijalkana on vahva

2. Järjestöjen toiminnan edellytykset on turvattu ja järjestöillä on tarkoituksenmukaisia tiloja toteuttaa kansalaisille suunnattua toimintaa
3. Maakunnassa on toimivat rakenteet järjestöjen työllistämisen mahdollisuuksien sekä hankehaun että -hallinnoinnin tukena
4. Järjestöjen hyvinvoinnin ja hyvinvointipalvelujen tuottamisen uudet ratkaisut ovat käytössä

B. Vaikuttavat järjestöt – Näkyvät ja kuuluvat yli rajojen

1. Lappilainen järjestökenttä vaikuttaa yhdessä yli rajojen
2. Järjestötoiminta tunnetaan ja toiminnan vaikutukset Lapissa tiedetään
3. Järjestöjen viestintä ja tiedottamistoiminta tavoittaa lappilaiset ihmiset ja toimijat
4. Edistetään monimuotoista kulttuuritoimintaa ja kulttuuriperinteen siirtämistä osana hyvinvointityötä

C. Toimivat järjestöt – Yhdessä tekemisen meininkiä – hyvinvoinnin rakentamiseksi

1. Maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan ja valtakunnallisten toimijoiden vuoropuhelu aluekehittämiseen liittyen on lisääntynyt
2. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö on suunnitelmallista
3. Järjestöjen keskinäinen yhteistyö on tiivistynyt
4. Järjestöjen ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö on lisääntynyt ja syventynyt

D. Uusiutuvat järjestöt – Osaavat ja kehittyvät – osana hyvinvointityötä

1. Lapissa järjestötoiminnan perusosaaminen on vahvaa
2. Järjestöjen hankeosaamisen tietotaito on lisääntynyt
3. Järjestöjen, kuntien ja muiden toimijoiden välinen hanke-yhteistyö on lisääntynyt

Čoahkkáigeassu

Lappi lihttu lea Lappi gielddaid oktasaš ovddideaddji ja ovddu gohcci, mii jođiha eanagottálaš guovlluovddidanbarggu Lappis. Lappi lihttu gárvvista eanagotti guhkes áiggi ovddidanprográmmaid ja daid dievasmahtti guovlluguovdasaš strategiijaid, maid eanagotti doaibmit ollašuhttet. Lappi eanagottálaš organisašuvdnastrategiija lea okta dáid strategiijain.

Eanagottálaš organisašuvdnastrategiija lea vuosttas lappiláš organisašuvdnasuorggi oktasaš olggosbuktin boahttevuoda dáhttodilis. Dán áššegirjái lea čohkkejuvvon boahttevuoda dáhttodili lassin guhkes áigegaska mihttomearit hálttis, gosa háliidat ovdánit ja jagiide 2014–2017 konkrehtalaš organisašuvnnaid doaibmajut, barggastit eret-vuoŋŋas. Eanagottálaš organisašuvdnastrategiija fállá vuodu organisašuvdnaovttasbargoplánaid ja buresbirgejumepolitihkalaš linnjágeassi-miid gárvvisteapmái oassin gielddaid iežaset strategiijaid/prográmmaid.

Organisašuvnnaid boahttevuoda dáhttodilli: ”Lappis organisašuvnnaid gullet – buohkaide” govvida organisašuvnnaid doaimma lahka lappiláš olbmo ja nuppe dáfus dan, ahte boahttevuodas organisašuvnnaid/lappiláš olbmuid jietna gullo ain buorebut maiddái almmolaš sektora, fitnodagaid ja oahppolágádusaid buresbirgejumis ja dan sierra ráhkadusain.

Strategiijai leat válljejuvvon čuovvovaš njeallje doaibmalinnjá ja guhkes áigegaska mihttomeari:

A. Eallinfámolaš organisašuvnnaid – Doaimma ja resurssat – organisašuvnnaid dahkan buresbirgejumebargui

1. Eaktodáhtolaš doaimma organisašuvdnabarggu eallinfámu geađgejuolgin lea nana
2. Organisašuvnnaid doaimma eavttut leat dorvvastuvvon ja organisašuvnnaid leat heivvolaš sajit ollašuhttit álbmogii oai-vvilduvvon doaimmaid.

3. Eanagottis leat doaibmi ráhkadusat organisašuvnnaid barggu addima vejolašvuodaid sihke fidnoohcama ja –hálddahusa doarjjan.
4. Organisašuvnnaid buresbirgejumi ja buresbirgejupmebálvalusaid buvttadeami ođđa čovdosat leat anus.

B. Váikkuheaddji organisašuvnna – Oidno ja gullo rájáid rastá

1. Lappilaš organisašuvdnasuorgi váikkuha ovttas rájáid rastá
2. Organisašuvdnadoaimma dovdojuvvo ja doaimma váikkuhusat Lappis leat dieđus
3. Organisašuvnnaid dieđiheapmi ja dieđihandoaimma fáhte lappilaš olbmuid ja doaibmiid.
4. Ovddidit mánggahámat kulturdoaimma ja kulturárbbi sirdima oassin buresbirgejupmebarggu.

C. Doaimmi organisašuvnna – Ovttas dahkama meinnet – buresbirgejumi huksemin

1. Eanagottálaš organisašuvdnaráđđádallangotti ja riikkaviidosaš doaibmiid dialoga guovlluovddideami olis lea lassánan.
2. Organisašuvnnaid ja gielddaid ovttasbargu vuodđuduvvá plánemii
3. Organisašuvnnaid gaskasaš ovttasbargu lea lávgan
4. Organisašuvnnaid ja eará doaibmiid gaskasaš ovttasbargu lea lassánan

D. Ođasmuvvi organisašuvnna – Čeahpi ja ovdáneaddji – oassin buresbirgejupmebarggus

1. Lappis organisašuvdnadoaimma vuodđomáhttu lea nana
2. Organisašuvnnaid fidnomáhtu diehtodáidu lea lassánan
3. Organisašuvnnaid, gielddaid ja eará doaibmiid gaskasaš fidnoovttasbargu lea lassánan

Summary

The Regional Council of Lapland is a regional development organisation responsible for developing the municipalities of Lapland and safeguarding their interests. The Council draws up long-term development programmes for the region of Lapland and complementary, sector-specific strategies, which are then implemented by regional operators. The Regional Association Strategy of Lapland is one of these strategies.

The Regional Association Strategy is the first joint expression of intent by associations operating in Lapland. In addition to this expression of intent for the future, this document specifies the long-term objectives for the future direction of associations, along with concrete measures for associations to take in 2014–2017. The Regional Association Strategy provides a foundation for drawing up cooperation plans between associations and determining the outlines of welfare policy as part of municipal strategies and programmes.

The associations' expression of intent for the future: "In Lapland, associations are heard by – and belong to – everyone" describes the way the associations work close to the people of Lapland and how, in the future, the voices of these associations and people will be heard more clearly in the various forms of public- and private-sector welfare work, as well as in the welfare work of educational institutions.

The following four lines of action and long-term goals were selected for the strategy:

A. Vital associations – Action and resources for the welfare work carried out by associations

1. Volunteer work forms a strong foundation for vital associations
2. The operational preconditions of associations have been secured and associations have appropriate facilities for implementing civic activities

3. The region has functional structures in place for supporting associations' employment opportunities, project applications, and project management
4. Associations have adopted new solutions for creating welfare and producing welfare services

B. Influential associations – Seen and heard across the board

1. The field of associations in Lapland has a joint impact across regional and sectoral borders
2. People are aware of the work of associations and its impact in Lapland
3. The communications of associations reach Laplanders and regional operators
4. Diverse cultural activities and the transfer of cultural heritage are promoted as part of welfare work

C. Functional associations – Working together in order to build welfare

1. Dialogue between the Regional Advisory Board for Associations and national operators regarding regional development is more active
2. Associations and municipalities cooperate in a systematic manner
3. Associations cooperate more closely with each other
4. Cooperation between associations and other operators has increased

D. Associations capable of renewal – Competent and developing as part of welfare work

1. A strong foundation of basic competence in association work exists in Lapland
2. Associations have increased project competence
3. Project cooperation between associations, municipalities and other operators has increased

Johdanto

Sinulla on kädessäsi ensimmäistä kertaa Lapissa laadittu maakunnallinen järjestöstrategia¹, jonka toteuttamista on ohjannut maakunnallinen järjestöneuvottelukunta.

Maakunnallinen järjestöneuvottelukunta perustettiin järjestötoimijoiden aloitteesta kesäkuussa 2012 Lapin liiton hallituksen päätöksellä. Tämän maakunnallisen järjestöjen yhteistyörakenteen tehtäväksi kirjattiin:

1. järjestötoiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekeminen maakunnassa,
2. järjestöjen välisen, järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyön edistäminen,
3. toimiminen lappilaisen järjestökentän äänenä ja vaikuttajana järjestöjen tärkeinä pitämässä asioissa,
4. järjestöjen integroiminen entistä tiiviimmin mukaan maakunnalliseen hyvinvointi- ja ohjelmatyöhön,
5. maakunnallisen järjestöstrategian laatimisen käynnistäminen ja työn ohjaaminen

Järjestöstrategiatyöskentely käynnistyi huhtikuussa 2013 maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan yhteisen suunnittelun tuloksena. Strategian laatimisen eri vaiheissa on ollut mukana lähes 600 toimijaa eri järjestöistä. Maakunnallinen järjestöstrategia on laadittu alhaalta ylöspäin - periaatteella tiiviissä yhteistyössä järjestökentän kanssa huomioiden Lapin erityispiirteensä pitkät välimatkat.

¹ Lapin järjestöjen maakunnallisen järjestöstrategian taustamateriaali löytyy kesäkuussa 2014 osoitteesta: www.lappi.fi/lapinliitto/maakunnallinen-jarjestoneuvottelukunta

Lappilaisten järjestöjen osallistuminen ja tiedon tuottaminen strategia-työn prosessiin on mahdollistettu kolmella tavalla:

1. Järjestökentälle suunnatun kyselyn avulla
2. Seutukunnittain järjestetyillä Tehemä pois -työpajoilla
3. Järjestöille suunnatuilla kuulemistilaisuuksilla Lapissa meneillään olevaan sote-selvitykseen ja Lappi-sopimukseen liittyen

Lapin maakunnallisen järjestöstrategian laatimisesta vastasi Lapin liiton Tasa-arvoista yhteistyötä – Lapin järjestöstrategia – hanke, joka toteutettiin maakunnan kehittämisrahan tuella. Hankkeen vastuullinen johtaja oli kehittämisspällikkö Ritva Kauhanen. Strategian kirjoittamisesta vastasi maakunnallinen järjestökoordinaattori Suvimaria Saarenpää. Työtä ohjasi maakunnallinen järjestöneuvottelukunta ja sen jäsenistä koostuva ohjausryhmä (ohjausryhmän jäsenet kursiivilla) sekä lappilaisista järjestötoimijoista koostuva strategian kirjoittamistyöryhmä.

Kiitämme lämpimästi jokaista lähes 600 strategiatyöhön osallistunutta henkilöä työpanoksesta ja innostuneesta osallistumisesta strategian laatimiseen.

Järjestöneuvottelukunta / jäsenet / varajäsenet:

Hilkka Halonen / Maarit Airaksinen

Ritva Kauhanen

Raïli Kerkelä/Nina Peronius

Jarmo Suomäki / Maarit Toivola

Eeva-Maija Laurila / Liisa Eloranta

Maria-Liisa Malvalehto / Risto Korhonen

Anneli Pohjola / Arja Kilpeläinen

Liisa Penttilä / Hannu Raudaskoski

Raimo Toratti / Anja Maunula

Anna-Kaisa Wuotila / Jorma Vaara

Pirjo Riskilä

Mervi Kestilä / Mira Uusiportimo

Anneli Laine / Helka Urponen

Kari Lunnas / Tuula Huttunen Koivumaa

Veikko Guttorm / Magga Ristenrauna

Veli-Matti Ahtiainen / Sirkka-Liisa Oinaala

Eira Joutsijärvi / Jaana Heikkinen

Vesa Välimaa / Antti Palokangas

Pirjo Kairakari / Marjo Rundgren

Ossi Takkinen / -

Tauno Hakkarainen / Heidi Nyman

Organisaatio:

Neuvottelukunnan pj./vpj.

Ohry:n pj/Lapin liitto

Kemijärven Järjestökiehinen ry

Lapin liikunta ry

Lapin Martat ry

Lapin Nuorison Liitto ry

Lapin sosiaali- ja terveys-
turvayhdistys ry

Kulttuuritoimijat

Lapin vammaistyöryhmä

Suomen 4H-liitto

Lappilaiset Kylät ry

Ohry:n vpj./MLL:n Lapin piiri ry

Rovaniemen Seudun
Mielenterveysseura ry

Pohjoisen yhteisöjen
tuki – Majakka ry

SamiSoster ry

SPR, Lapin piiri

A-Kiltojen Liitto ry

Lapin Eläkeläisjärjestöjen
Neuvottelukunta

Lapin ensi- ja turvakoti ry

Rovalan Settlementti ry

Työttömien järjestöjen edustaja

Muut asiantuntijajäsenet:

<i>Antti Koski / Markku Tarvainen</i>	Lapin korkeakoulukonserni
<i>Tuula Kokkonen / Seppo Lehto</i>	Lapin aluehallintovirasto
<i>Tuula Rähä / Päivi Kuusela</i>	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
<i>Tiina Keränen</i>	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
<i>Kaisa Kulmala</i>	Sodankylän kunta
<i>Sanna Ylitalo</i>	Maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan sihteeri
<i>Marika Mathlein</i>	Meri-Lapin seudullinen järjestöstrategia -hanke
<i>Suvimaria Saarenpää siht.</i>	Lapin maakunnallinen järjestöstrategia -hanke

Strategian kirjoitustyöryhmän jäsenet:

<i>Tanja Sälevä</i>	Lapin ensi- ja turvakoti ry
<i>Mervi Kestilä</i>	MLL:n Lapin piiri ry
<i>Pirjo Riskilä</i>	Lappilaiset Kylät ry
<i>Sanna Ylitalo</i>	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry
<i>Veli- Matti Ahtiainen</i>	SPR, Lapin piiri
<i>Jarmo Suomäki</i>	Lapin liikunta ry
<i>Kerttu Oikarinen</i>	Lapin Sydänpiiri ry

1. LÄHTÖKOHDAT strategiatyölle

Lapin liitto toimii Lapin kuntien yhteisenä kehittäjänä ja edunvalvojana, joka johtaa maakunnallista aluekehitystyötä Lapissa laatien pitkän aikavälin maakunnallisen kehittämisstrategian ja sitä toteuttavan maakuntaohjelman neljän vuoden jaksoissa. Parhailtaan Lapin liitossa valmisteilla oleva Lappi-sopimus yhdistää em. kaksi maakunnallista suunnitteluasiakirjaa, maakuntastrategian 2040 ja maakuntaohjelman vuosille 2014–2017. Näiden asiakirjojen valmistelutyössä ovat myös järjestöt olleet tiiviisti mukana. Tasa-arvoista yhteistyötä – Lapin maakunnallinen järjestöstrategia 2030 on yksi ohjelma, joka toteuttaa Lappi-sopimusta ja nivoutuu tätä kautta osaksi hyvinvointityötä.

Järjestöjen strategiatyö käynnistyi Lapissa ajankohtana, jolloin keskustelu sosiaali- ja terveystalouden rakenteiden uudistamisesta ja mahdollisista kuntaliitoksista kävi vilkkaana Lapissa. Myös järjestöjen rakenteet ovat viime vuosina olleet muutoksessa. Valtakuntaan on syntynyt uusia yhteistyöliittymiä ja kattojärjestöjä niin liikunta- ja urheilu kuin sosiaali- ja terveystalouden järjestöille. Keskustelua resurssien kohdentumisen tarpeesta ja työnjaosta on käyty järjestöjen eri tasoilla paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Kuntien talouden haasteet näkyvät järjestökentällä mm. huolena järjestökentän toimintaedellytysten heikentymisestä.

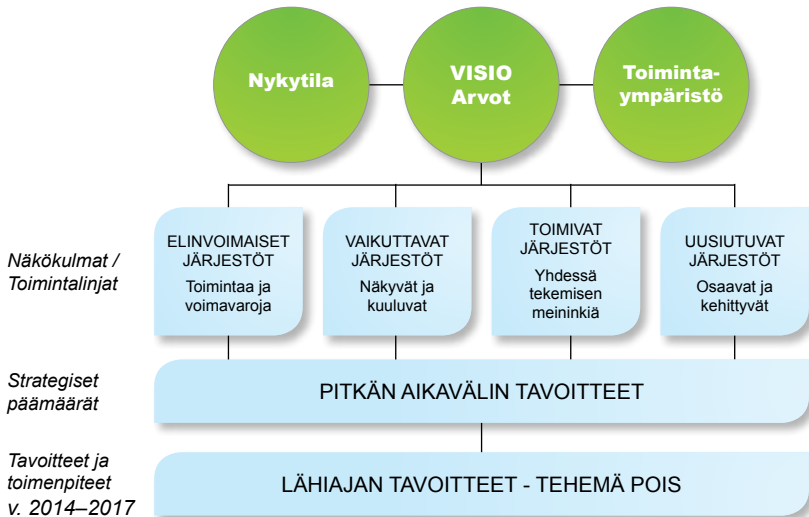
Järjestöjen yhteisellä strategiatyöllä halutaan tehdä näkyväksi lapilaisen järjestökentän moniulotteisuus – monipuolisuus. Strategiatyö kokoaa järjestökentän näkemyksiä yhteen vahvistaen järjestöjen mahdollisuutta vaikuttaa ja saada järjestöjen ääni kuuluville muuttuvassa toimintaympäristössä.

Sosiaali- ja terveysministeriön kansalaisjärjestöstrategiassa (2003) todetaan, että kansalaisaktiivisuus synnyttää sosiaalista pääomaa. Sosiaalisella pääomalla katsotaan olevan terveyttä, toimintakykyisyyttä, sosiaalisuutta ja turvallisuutta edistäviä vaikutuksia. Järjestöt tarjoavat välittämisen ja jakamisen kanavia. Järjestöissä kuullaan ihmistä ja palvelujen käyttäjän ääntä. Järjestötoiminta on inhimillistä, lähellä ihmistä tapahtuvaa toimintaa. Järjestöt tukevat monipuolisesti ihmisten hyvinvointia tarjoamalla sosiaalisia verkostoja ja vahvistamalla näin ihmisten kanssakäymistä.

Suomalainen järjestötoiminta rakentuu pitkälti vapaaehtoisen toiminnan varaan. Vapaaehtoistoiminnalla ja vertaistuellalla on suuri merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa (2003–2007) todetaan, että vapaaehtoinen toiminta ei korvaa julkisen vallan sosiaalista vastuuta, mutta täydentää sitä tavalla, jolla on erityinen merkitys kansalaisten eri elämän tilanteissa. Osa järjestöistä tuottaa palveluja julkisen sektorin kumppanina yhteistyössä kunnan kanssa. Järjestöjen yhteiskunnallisen ja kansantaloudellisen merkityksen osoittamista vaikeuttaa se, että sosiaali- ja terveysjärjestöjä lukuun ottamatta muiden palveluja tuottavien järjestöjen toimintaa ei tilastoida (Pihlaja, 2010).

Suomalaisille järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan osallistumisen mahdollisuus on tärkeää. Täysi-ikäisistä suomalaisista lähes kolme miljoonaa on mukana erilaisissa järjestöissä. Kansalaisbarometrin (2011) mukaan 72% suomalaisista pitää mahdollisuutta osallistua järjestötoimintaan itselleen vähintään jonkin verran tärkeänä. Tärkeänä tai erittäin tärkeänä sitä pitää lähes puolet suomalaisista.

Järjestöneuvottelukunta lappilaisen järjestökentän yhteisenä äänenä käynnisti järjestöjen strategiatyön ja ohjasi strategiatyötä tavoitteenaan luoda elävä asiakirja lappilaisen järjestökentän tulevaisuuden yhteisestä tahtotilasta ja lähiajan toimenpiteistä. Maakunnallisen järjestöstrategiatyön rinnalla käynnistyi samaan aikaan Meri-Lapissa seudullisen järjes-

Kuvio 1. Maakunnallisen järjestöstrategiatyön kokonaisuus.

töstrategian laatiminen Pohjoisen Yhteisöjen tuki, Majakka ry:n toimesta. Strategiatyötä on tehty yhteistyössä rinnakkain toteuttamalla mm. lap- pilaiselle järjestökentälle suunnattu kysely ja seudullinen Tehemä pois- työpaja Meri-Lapin alueella.

Kuviossa 1 näkyy Lapin maakunnallisen järjestöstrategiatyön kokonai- suus; toimintalinjat, strategiset päämäärät ja tavoitteet vuosille 2014– 2017.

Strategiatyön aikaiset keskeiset käsitteet on määritelty verkoston yhteis- työnä². Alla on määritelty strategian, hyvinvoinnin, kolmannen sektorin, järjestöjen ja vapaaehtoisen toiminnan käsitteet:

² Laajempi käsitelmärittely löytyy Lapin maakunnallisen järjestöstrategian tausta- materiaalista kesäkuussa 2014 osoitteesta: [www.lappi.fi/lapinliitto/maakunnallinen- jarjestoneuvottelukunta](http://www.lappi.fi/lapinliitto/maakunnallinen-jarjestoneuvottelukunta)

Yhdistyksellä tarkoitetaan useamman kuin kahden henkilön vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteenliittymää, jonka perustana on jokin yhteiseksi ymmärretty intressi (Patentti- ja rekisterihallitus, 2014).

Lapin maakunnallisen järjestöstrategian laatimiseen on osallistunut lappilaisia rekisteröityjä yhdistys- ja säätiöiden toimijoita. Tässä strategia-työssä käytämme yhdistys- ja järjestö sanoja synonyymeinä toisilleen.

Vapaaehtoinen toiminta on määritelty vuonna 2008 Euroopan parlamentin julkaisemassa mietinnössä seuraavasti: Vapaaehtoistyöhön osallistutaan vapaasta tahdosta, ilman rahallista korvausta. Se hyödyttää kolmatta osapuolta perhe- ja ystäväpiirin ulkopuolella. Se on kaikille avointa. Tässä strategiassa käytetään käsitettä vapaaehtoinen toiminta vapaaehtoistyön sijaan. Näin haluamme korostaa vapaaehtoisten toiminnan erottumista palkkatyöstä.

1.1. Lapin maakunta ja lappilaisten hyvinvointi

Lapin maakunnassa asuu 182 486 asukasta (31.12.2013). Maakunta muodostuu kuudesta seutukunnasta ja 21 kunnasta. Lapin maakunta on maaseutuvaltaisempi kuin muu Suomi. Suomen ympäristökeskuksen ja Oulun yliopiston kehittämän uuden kaupunki-maaseutu -luokituksen mukaan vuonna 2012 lappilaisista 56 % asui maaseudulla, kaikista suomalaisista noin 30 %. Maakunnan väestö sijoittuu väestökeskukseen Rovaniemelle ja Kemi-Tornioon sekä aluekeskuksiin Kemijärvelle, Sodankylään, Ivaloon ja Kittilään että taajamiin ja kyliin maakunnan valtateiden ja jokien varsille. Koko maan pinta-alasta Lappi kattaa noin 29 %, mutta väestöstä ainoastaan 3,5 % asuu Lapissa. Asukastiheys on Lapissa poikkeuksellisen harva (2,0 asukasta/km²) verrattuna koko maan asukastiheyteen (17,4 asukasta/km²). Euroopan ainoaa alkupe räiskansaa, saamelaisia, Lapissa asuu noin 3 600. Harva asutus ja pitkät välimatkat ovat Lapin erityispiirteitä. Kansalaisten osallisuutta, oppi-

mista, aktiivisuutta ja vastuuta omasta hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta tuetaan etäteknologisilla innovaatioilla. Kartassa 1. on kuvattu Lapin maakunta seutukunnittain (6) ja kunnittain (21).

Kartta 1. Lapin maakunta, 6 seutukuntaa ja 21 kuntaa (Lapin liitto).

Lapin väestö on ikääntyneempää kuin muualla maassa. Väestön keski-ikä Lapissa vuonna 2011 oli 42,7 vuotta, kun se koko maassa oli 41,1 vuotta. Yli 65-vuotiaita lappilaisista oli 20,1 %, kun koko maassa heitä oli 18,5 %.

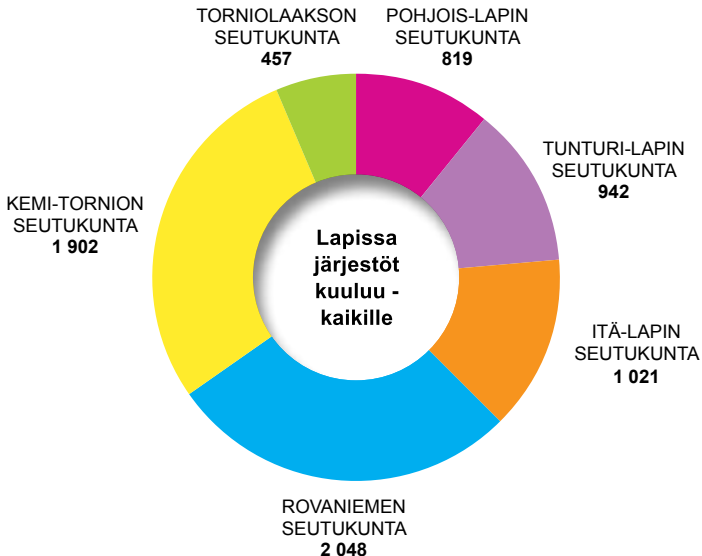
Lapin väestön terveystilanne on joiltakin osin huonompi kuin koko maassa. Kansantautien esiintyvyys on yleisempää kuin koko maassa ja erityisen yleisiä ovat valtimotaudit ja astma. Lapin sairastavuusindeksi on kasvanut tasaisesti koko 2000-luvun ajan ja ainoastaan kolmen kunnan sairastavuusindeksi on alle koko maan indeksin. Alkoholihaittojen määrä on selvästi koko maan keskiarvojen yläpuolella mm. päihteiden vuoksi sairaaloissa hoitajaksoilla mitattuna. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on kasvanut ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien määrä laskeutunut valtakunnallisten tavoitteiden suuntaisesti.

Lapsuudesta ja nuoruudesta alkaen lisääntyvä ylipainoisuus ja tupakointi ovat Lapissa yleisempää kuin koko maassa. Liikunnan vähäisyys ja epäterveelliset ruokailutottumukset ovat lisääntymässä. Huolestuttavaa on, että kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on kasvanut. Lapissa koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus on ollut selvästi valtakunnan keskiarvoa alempi. Valitettavasti viime vuosien kehitys on kuitenkin Lapissakin ollut kasvava. Lapsiperheiden pienituloisuusaste ja pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden nuorten osuus on kehittynyt negatiiviseen suuntaan. (Lapin liitto, 2011).

1.2. Lappilainen järjestökenttä ja toimintaympäristön analyysi

Suomessa rekisteröityjä yhdistyksiä on yli 139 000. Rekisteröimättömien yhdistysten määrä on n. 30 000. Lapin maakunnassa rekisteröityjä yhdistyksiä on 7 189. Vuonna 2013 Lapissa perustettiin 92 uutta ja purettiin 39 rekisteröityä yhdistystä (Patentti ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteri 31.12.2013). Rekisteröityjen yhdistysten lukumäärä ei kuitenkaan suoraan kerro aktiivisten, toimivien yhdistysten lukumäärää. Alueellisten toimijoiden arvioiden ja eri lähteiden perusteella voidaan arvioida, että aktiivisesti toimivia yhdistyksiä Lapissa on noin puolet rekisteröityjen yhdistysten määrästä.

Rekisteröityjen yhdistysten määrä (N= 7 189) Lapissa seutukunnittain

Kaavio 1. Lapin maakunnan rekisteröityjen yhdistysten määrät seutukunnittain (Prh 31.12.2013)

Suomalainen yhdistyskenttä on moniportainen. Lapissa toimii valtakunnallisten liittojen alue-/piirijärjestöjä ja näihin kuuluvia paikallisyhdistyksiä sekä itsenäisiä paikallisyhdistyksiä, jotka eivät kuulu mihinkään kattojärjestöön.

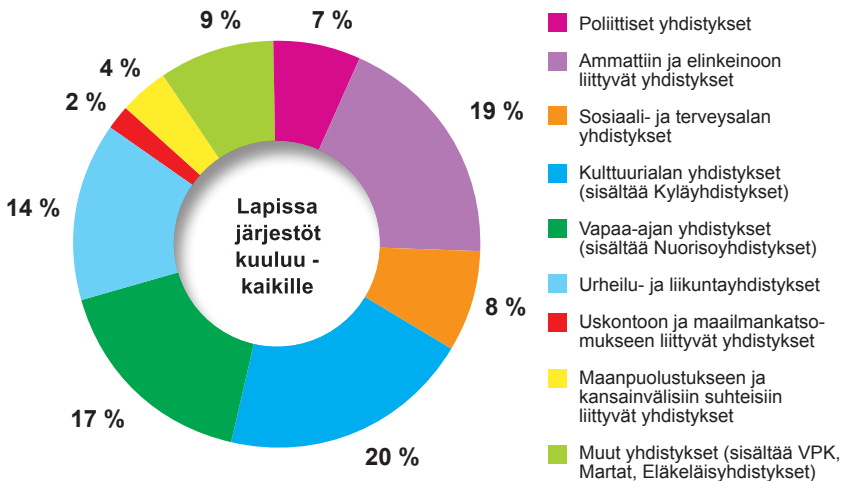
Patentti- ja rekisterihallituksen uusi järjestöjen luokittelurunko pääluokittain koostuu yhdeksästä luokasta, joihin järjestöt ovat sijoitettu yhdistyksen toiminnan tarkoituksen perusteella:

1. Poliittiset yhdistykset
2. Ammattiin ja elinkeinon liittyvät yhdistykset
3. Sosiaali- ja terveysalan yhdistykset

4. Kulttuurialan yhdistykset (sisältää kyläyhdistykset)
5. Vapaa-ajan yhdistykset (sisältää nuorisoyhdistykset)
6. Urheilu- ja liikuntayhdistykset
7. Uskontoon ja maailmankatsomukseen liittyvät yhdistykset
8. Maanpuolustukseen ja kansainvälisiin suhteisiin liittyvät yhdistykset
9. Muut yhdistykset (sisältää VPK, Martat, eläkeläisyhdistykset)

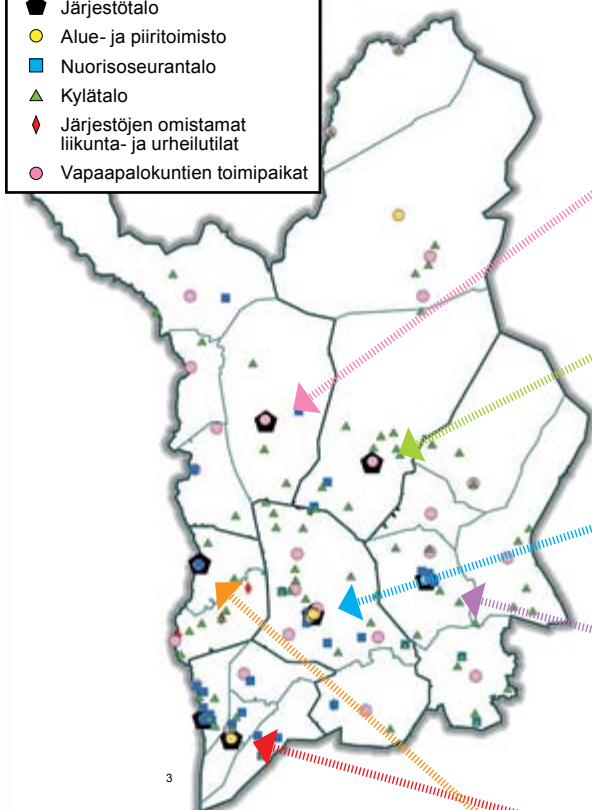
Viimeisten seitsemän vuoden aikana (1.1.2007–31.12.2013) yhdistysrekisteriin muutosilmoituksen tehneitä yhdistyksiä Lapissa oli 2 747 kpl. Muutosilmoituksen tehneet yhdistykset on luokiteltu kaaviossa 2. yhdistysten tarkoitukseluokituksen mukaisesti yhdeksään eri luokkaan:

Rekisteröityjen yhdistysten %-jakauma Lapissa tarkoitukseluokittain (prh 3/2014 N= 2 747)

Kaavio 2. Lapissa muutosilmoituksen (1.1.2007–31.12.2013) tehneiden yhdistysten %-jakautuminen tarkoitukseluokittain.

Merkkien selitys	
🏠	Järjestöalo
●	Alue- ja piiritoimisto
■	Nuorisoseurantalo
▲	Kylätalo
◆	Järjestöjen omistamat liikunta- ja urheilutilat
○	Vapaa- ja harrastuskeskusten toimipaikat

Kuva 1. Järjestöt pähkinänkuoressa 2013:

LAPPI YHTEENSÄ

Koko Lappi:

Asukasmäärä:	182 486
Pinta-ala (km ²):	100 367
Asukastiheys (as/km ²):	2,0
Rekisteröidyt yhdistykset:	7 189
Uudet ry:t/lakkautetut ry:t:	92/39
Järjestöalo-/keskus:	7
Alue- ja piiritoimistot (määrä):	30

³ Ennakkoväkikiluku Lapin seutukunnissa vuonna 2013/Tilastokeskus / Patentti- ja rekisterihallitus/Yhdistysnetti – yhdistysrekisteri.prh.fi. Lisätietoja järjestöjen tiloista strategian taustamateriaalista kesäkuussa 2014: www.lappi.fi/lapinliitto/maakunnallinenjarjestoneuvottelukunta

TUNTURILAPIN SEUTUKUNTA:*Enontekiö, Kittilä, Muonio, Kolari*

Asukasmäärä:	14 629
Pinta-ala (km ²):	20 503
Asukastiheys (as/km ²):	0,7
Rekisteröityjä yhdistyksiä:	942
Järjestöotalo/-keskus:	1

POHJOIS-LAPIN SEUTUKUNTA:*Utsjoki, Inari, Sodankylä*

Asukasmäärä:	16 950
Pinta-ala (km ²):	31 893
Asukastiheys (as/km ²):	0,5
Rekisteröityjä yhdistyksiä:	819
Järjestöotalo/-keskus:	1
Alue- ja piiritoimistot:	1

ROVANIEMEN SEUTUKUNTA:*Rovaniemi, Ranua*

Asukasmäärä:	65 362
Pinta-ala (km ²):	11 036
Asukastiheys (as/km ²):	5,9
Rekisteröityjä yhdistyksiä:	2 048
Järjestöotalo/-keskus:	1
Alue- ja piiritoimistot:	25

ITÄ-LAPIN SEUTUKUNTA:*Savukoski, Pelkosenniemi, Salla, Kemijärvi, Posio*

Asukasmäärä:	17 602
Pinta-ala (km ²):	20 548
Asukastiheys (as/km ²):	0,9
Rekisteröityjä yhdistyksiä:	1 021
Järjestöotalo/-keskus:	1

KEMI-TORNIO SEUTUKUNTA :*Tornio, Tervola, Keminmaa, Kemi, Simo*

Asukasmäärä:	59 717
Pinta-ala (km ²):	4 915
Asukastiheys (as/km ²):	12,1
Rekisteröityjä yhdistyksiä:	1 902
Järjestöotalo/-keskus:	2
Alue- ja piiritoimisto:	4

TORNIOLAAKSON SEUTUKUNTA*Pello, Yli-Tornio*

Asukasmäärä:	8 226
Pinta-ala (km ²):	3 766
Asukastiheys (as/km ²):	2,2
Rekisteröityjä yhdistyksiä:	457
Järjestöotalo/-keskus:	1

Lappilaisten järjestöjen toimintaympäristön nykytilan analyysi on kuvattu alla kuviossa 4. SWOT:n nelikentän avulla. Sitä on työstyetty järjestöken-
tälle suunnatun kyselyn vastausten, Tehemä pois -työpajojen tuotosten
ja muiden työryhmien työskentelyn tulosten pohjalta.

JÄRJESTÖTOIMINNAN **Vahvuudet / Heikkoudet**

Järjestötoiminnan vahvuudet

- › Joustavuus - ketteryys
- › Yhteisöllisyys -
Lähellä ihmistä
- › Vapaaehtoistoiminta
elämänoiman tuojana
- › Aidosti tarvelähtöinen,
monipuolinen toiminta
- › Matala kynnys -
kohtaaminen
- › Heikkojen signaalien
tunnistaja
- › Verkosto-osaaja yli
sektorirajojen
- › Erityisasiantuntijuus ja
kokemustieto
- › Toiminnan pitkäjänteisyys ja
kehittämisorientoituneisuus
- › Vahva yhteistyön tahtotila –
Tehemä pois
- › Positiivisen kierteen
mahdollistaja
- › Toiminnan alueellinen
kattavuus
- › Erilaisuus voimavarana

Järjestötoiminnan heikkoudet

- › Osallistumisaktiivisuuden
väheneminen
- › Toiminnassa mukana
olevien jaksaminen
- › Järjestöväen ikääntyminen
- › Vapaaehtoisen toiminnan
organisointi, johtaminen ja
delegointi
- › Toiminnan henkilö-
sidonnaisuus
- › Järjestötoiminnan
näkyvyys ja tunnettuus
- › Viestintä- ja
tiedotusosaaminen
- › Toiminnan vaikutusten
mittaaminen
- › Alueellisesti koottu tieto ja
tiedontuotanto järjestöjen
toiminnasta
- › Työllistämisen kynnys korkea
- › Resurssien rajallisuus
- › Kapea-alainen näkemys
toiminnan rahoitusmahdol-
lisuuksista
- › Hankeosaaminen ja
tuotteistaminen/
toiminnan kuvaaminen

TOIMINTAYMPÄRISTÖN Mahdollisuudet / Uhat

Toimintaympäristön mahdollisuudet

- › Yhteiskunnan rakenteiden muutokset
- › Vapaaehtoisuustoiminnan verkostomainen yhteistyö resurssien kokoamiseksi
- › Julkisen sektorin ja järjestöjen suunnitelmallinen yhteistyö
- › Järjestöjen välisen yhteistyön tiivistyminen eri tasoilla
- › Kumppanuusmallien kehittäminen järjestöjen ja kuntien välille
- › Järjestötoiminta osaksi kuntien strategioita ja monitoimijaista palvelutarjontaa
- › Suunnitelmallinen järjestötiedon toiminnan vaikutusten kokoaminen ja tiedontuotanto paikallisesti ja alueellisesti
- › Toiminnan uudistaminen ja rahoituspohjan laajentaminen
- › Maahanmuuttajat, suuret ikäluokat ja opiskelijat voimavarana
- › Järjestöjen tietoteknologia-osaamisen kehittyminen
- › Toimivat tietoliikenne yhteydet ja kehittyvät etäpalvelut
- › Järjestötoiminnan houkuttelevuuden lisääminen
- › Järjestötoiminnan integroiminen osaksi opetusta eri asteilla

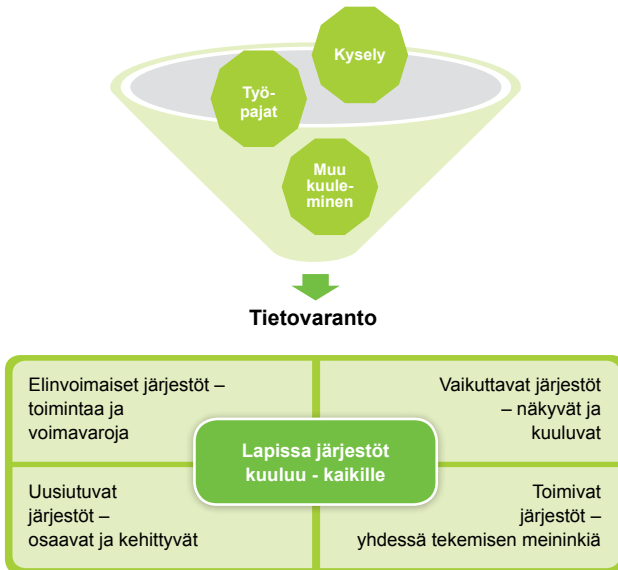
Toimintaympäristön uhat

- › Heikko väestökehitys ja väestön väheneminen
- › Väestön keskittyminen kunta- ja kaupunkikeskuksiin
- › Liikunta- ja kulttuuritilojen puute kasvukeskuksissa
- › Heikot tietoliikenneyhteydet
- › Lapsi- ja nuorisoiäluokkien alueellisesti epätasainen kehitys
- › Järjestötoiminnan kiinnostuksen lasku nuorten keskuudessa
- › Kouluverkon harvenemisen vaikutukset/koulutuksen saavutettavuus-ongelmat
- › Ilman koulutus- tai työpaikkaa jäävien nuorten syrjäytymisvaara
- › Byrokratian lisääntyminen
- › Paikallisen järjestötoiminnan edellytysten heikentyminen kuntien taloudellisen ahdingon vuoksi
- › Yhteiskunnan rakenteiden muutokset
- › Pitkät välimatkat
- › Hankintalaki
- › Kansalaisten eriarvoisuus ja hyvinvointierojen kasvaminen

2. MIHIN PYRIMME YHDESSÄ JA MITEN?

Tämä ensimmäinen Lapissa tehty maakunnallinen järjestöstrategia on toteutettu mukana olleiden toimijoiden yhteistyöprosessina ns. alhaalta ylös periaatteella, jolloin kukin mukana ollut toimija on osallistunut prosessiin omasta lähtökohdastaan. Prosessin pyrkimyksenä on ollut yhteisen käsityksen muodostaminen järjestöjen tulevaisuuden tahtotilasta ja niistä toimenpiteistä, joiden avulla sitä kohti edetään. Järjestöt ovat prosessissa tuottaneet tietovarannon, jonka pohjalta on työstetty toimintalinjat ja konkreettiset toimenpiteet järjestöjen toiminnan ja lappilaisen ihmisen hyvinvoinnin tueksi. Kuviossa 5 on kuvattu strategiatyön aineisto ja sen pohjalta rakennetut toimintalinjat ja lappilaisen järjestökentän visio.

Kuvio 5. Järjestöstrategian tietovaranto, toimintalinjat ja visio.

2.1. Järjestöstrategiaa ohjaavat arvot ja visio 2030

Visio: Lapissa järjestöt kuuluu - kaikille
Arvoina: Kumppanuus, yhteisöllisyys, aktiivisuus ja osaavuus, avoimuus ja moninaisuus

Visiossa korostetaan järjestötoiminnan ydintä, joka kumpuaa ihmisten tarpeista ja toteutuu lähellä ihmistä tarjoten toiminnan, osallistumisen mahdollisuuksia ja yhteisöjä, joihin voi kuulua. Järjestöt kuuluvat kaikille ja ovat osa lappilaisten arkipäivää – pitkistä välimatkoista huolimatta. Järjestötoiminnan avulla parannetaan ja kehitetään saavutettavuutta yhteiskunnassa niin fyysisen ympäristön kuin yhteydenpidon ja tiedon välittämisen osalta. Järjestöjen kautta kanavoituu yksittäisen kuntalaisen ääni myös kunnissa tehtävään ehkäisevään ja kuntouttavaan hyvinvointityöhön. Järjestöt ovat aitoja kumppaneita ja vaikuttavia, yhdessä tekemisen taitajia lähellä lappilaista ihmistä. Erilaiset järjestöt toimivat aktiivisesti omalla toiminta-alueellaan, kukin omista lähtökohdistaan alansa asiantuntijoina osana hyvinvointityötä tarjoten lappilaisille ihmisille toimintaa, tekemistä ja palveluita. Järjestöjen ääni kuuluu ja ääntä kuunnellaan myös hyvinvointityön rakenteissa.

Järjestöstrategiaan on valittu neljä ao. näkökulmaa, joista kukin sisältää pitkän aikavälin tavoitteita ja konkreettisia toteutettavia toimenpiteitä vuosille 2014–2017, joiden avulla edetään kohti vision kuvaamaa tahtotilaa vuonna 2030.

Kuvio 6. Järjestöstrategian toimintalinjat ja visio.

2.2. Elinvoimaiset järjestöt – Toimintaa ja voimavaroja -järjestöjen tekemään hyvinvointityöhön

Järjestötoiminnan ydin, vapaaehtoinen toiminta on osa lappilaisten arkea lapsuudesta lähtien. Lappi on vapaaehtoisen toiminnan mallimaakunta, jossa vapaaehtoisia arvostetaan ja heidän arvokas panoksensa lappilaisen ihmisen hyvinvoinnin tueksi on tehty näkyväksi. Järjestöt tarjoavat lappilaisille ihmisille toimintaa ja tekemistä, vertaistukea, sosiaalisia verkostoja sekä vahvistavat eri-ikäisten ihmisten arjen taitoja. Järjestöjen monipuolinen toiminta ja sen mahdollisuudet tiedetään ja tunnetaan. Paikallisen toiminnan edellytykset on turvattu ja vuoropuhelu niin järjestöjen kesken kuin järjestöjen ja kunnan välillä on suunnitelmallista ja toimivaa. Järjestöt toimivat myös palvelujen tuottajina. Yhteistyö perustuu sopimuksellisuuteen ja yhteistyöpohjaiseen malliin, joka mahdollistaa mm. pitkäjänteisen toiminnan kehittämisen.

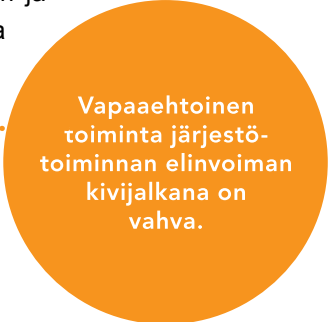
Suunnitelmallinen yhteistyö järjestöjen ja eri oppilaitosten kanssa perusopetuksesta lähtien on edistynyt.

Järjestöjen keskinäinen yhteistyö lapsille/nuorille suunnatussa toiminnassa on vahvistunut.

Aktiivisten uusien jäsenten ja vapaaehtoisten määrä paikallisessa toiminnassa on lisääntynyt ja on kehitetty uusia tapoja tavoittaa eri kohderyhmiä kuten maahanmuuttajia, opiskelijoita ja eläkkeelle jääviä henkilöitä.

Järjestötoiminnassa mukana olevia toimijoita tuetaan ja huomioidaan.

Vapaaehtoisen toiminnan vaihtoehdot löytyvät helposti ja järjestötoimintaan on helppo tulla mukaan.

Vapaaehtoinen toiminta järjestötoiminnan elinvoiman kivijalkana on vahva.

Alueelle on syntynyt verkostomaisia tukirakenteita vapaaehtoisen toiminnan yhteisiin, yli järjestörajojen toteutettaviin koulutuksiin, työohjaukselliseen tukeen, virkistykseen ja toiminnan kehittämiseen. Tässä työssä hyödynnetään jo olemassa olevia rakenteita.

Järjestöjen toiminnan edellytykset on turvattu ja niillä on tarkoituksenmukaisia tiloja toteuttaa kansalaisille suunnattua toimintaa.

Monikanavaisten rahoitusmahdollisuuksien hyödyntäminen toimii järjestöjen elinvoiman tukena.

Kuntien paikalliselle järjestötoiminnalle myöntämät järjestöavustukset ovat merkittävä toiminnan resurssi. Yhteistyö kuntien kanssa järjestöavustusten turvaamiseksi ja kehittämiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä jatkuu.

Tehdään maakunnassa näkyväksi järjestöjen toimintaan ja kehittämistyöhön eri rahoituslähteistä saama taloudellinen resurssi.

Kunnat ovat turvanneet järjestöjen toimintatilat yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi kunnat tukevat järjestöjen toiminnan integroimista olemassa oleviin ja perustettaviin Virtu-pisteisiin.

Kylätilat ja järjestötalot/keskukset on vakiinnutettu ja kehitetty alueella matalan kynnyksen kohtaamispaikoiksi ja järjestötiedon/verkostojen kokoajiksi.

Maakunnassa on toimivat rakenteet järjestöjen työllistämisen mahdollisuuksien sekä hankehaun että -hallinnoinnin tukena.

On selvitetty tapoja ja löydetty keinoja, joilla tuetaan järjestöjen työllistämisen mahdollisuuksia tarjoamalla järjestöille apua/tukea työnantajaveloitteiden hoitamisessa ja erilaisten hankkeiden valmistelussa ja hallinnoinnissa.

Järjestöjen strategisen kumppanuuden syntyä on tuettu sekä tekemällä näkyväksi järjestöjen kansalaislähtöinen toiminta ja ostopalveluntuotanto että kehittämällä pysyviä malleja yhteistyörakenteen lisäksi lappilaisille suunnattujen toimintojen/ palvelujen tuottamiseen ja rahoitukseen.

Järjestöjen hyvinvoinnin ja hyvinvointipalvelujen tuottamisen uudet ratkaisut ovat käytössä.

2.3. Vaikuttavat järjestöt – näkyvät ja kuuluvat yli rajojen

Lappilaisen järjestökentän yhteinen vaikuttamistyö on lisääntynyt ja tiivistynyt tulevaisuudessa. Järjestöjen kansalaislähtöinen toiminta ja toiminnan vaikutukset tunnistetaan ja tiedetään osana hyvinvointityötä. Lappilaisten ihmisten vaikuttamisen ja osallisuuden mahdollisuuksia parannetaan kehittämällä sähköisiä- ja virtuaalisia osallistumismahdollisuuksia sekä tukemalla niiden käyttöönottoa.

Lappilainen järjestökenttä vaikuttaa yhdessä yli rajojen.

Järjestöjen tärkeinä pitämistä asioista tehdään lappilaista vaikuttamistyötä yhteistyössä maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan kanssa, jonka kokoonpanossa on huomioitu kattavasti lappilainen järjestökenttä. Järjestöt huomioidaan keskeisissä maakunnallisissa ja kunnallisissa suunnittelukokoonpanoissa.

Järjestötoiminta tunnetaan ja toiminnan vaikutukset Lapissa tiedetään.

Tietoa järjestötoiminnasta eri tavoin koottuna tarvitsevat niin kuntalaiset, viranhaltijat ja eri alojen ammattilaiset, rahoittajat kuin järjestötoimijat itse oman toimintansa kehittämiseen, näkyväksi tekemiseen ja toiminnan vaikutusten osoittamiseen.

Järjestötoiminnan tiedontuotantoa on lisätty maakunnassa ja Lapissa on käytössä järjestötoimintaa ja sen vaikutuksia kuvaavia mittareita alueellisen päätöksenteon tueksi ja toiminnan vaikutusten näkyväksi tekemiseksi.

Järjestöjen viestintä ja tiedottamistoiminta tavoittaa lappilaiset ihmiset ja toimijat.

Järjestökentän yhtenäistä virtuaalista näkyvyyttä ja informaatioteknologian käyttöä harvaanasutun alueen kansalaisten hyvinvoinnin tukena on edistetty ja hyödynnetty ja järjestöjen oman toiminnan kehittämisessä/tehostamisessa.

On tuettu järjestöjen viestintään ja tiedottamiseen liittyvää kehittämistyötä tehostamalla ja lisäämällä järjestöjen yhteistä näkyvyyttä eri viestintäkanavissa.

Edistetään monimuotoista kulttuuritoimintaa ja kulttuuriperinteen siirtämistä osana hyvinvointityötä.

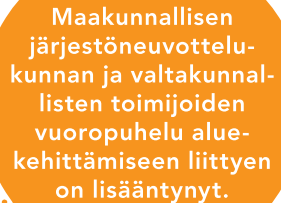
Lapin monimuotoisen kulttuurin säilyttäminen ja perinteiden siirtäminen sukupolvelta toiselle tukee lappilaisen identiteetin kehittymistä ja säilymistä. Alkuperäiskansana saamelaisjärjestöjä on tuettu oman kielen

ja kulttuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Järjestökenttää on tuettu huomioimaan monikulttuurisuus ja perinteiden siirtyminen toiminnassa ja toiminnan järjestämisessä.

2.4. Toimivat järjestöt – Yhdessä tekemisen meininkiä – hyvinvoinnin rakentamiseksi

Järjestöjen yhteistyö eri tasoilla perustuu hyviin yhteistyösuhteisiin ja suunnitelmalliseen avoimeen kumppanuuteen eri toimijoiden kanssa. Järjestöt ovat tunnistettu ja tunnustettu yhteistyöverkoston osa maakunnallisessa hyvinvointityössä.

Maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan ja valtakunnallisten toimijoiden vuoropuhelu aluekehittämiseen liittyen on lisääntynyt.

Järjestöneuvottelukunnan ja valtakunnallisten liittojen sekä järjestötoimintaa rahoittavien tahojen välinen vuoropuhelu on käynnistetty.

Järjestöjen ja kuntien yhteistyö on suunnitelmallista.

Järjestöjen ja kuntien välinen yhteistyö on tiivistynyt ja on löydetty pysyviä tapoja ja rakenteita yhteistyön toteuttamiseen, toimintojen ja palvelujen tuottamiseen sekä niiden rahoittamiseen. Järjestötoiminnan integroiminen kunnissa tehtävään hyvinvointi-työhön edellyttää rakenteita, joissa järjestöillä on tasapuoliset mahdollisuudet tulla näkyviksi ja kuuluiksi.

Kunnissa on paikallisesti kirjattu kunnan ja järjestöjen yhteistyön keskeiset teemat ja toimenpiteet kunnan strategisen johtamisen asiakirjaan (hyvinvointikertomus).

Yhteistyö järjestöjen ja kuntien välillä on edennyt konkreettisten toimenpiteiden tasolle. Kunnissa toimii järjestöyhdyshenkilö, joka mahdollistaa järjestöjen ja kunnan toimijoiden välisen koordinoitun yhteistyön ja järjestötoiminnan integroitumisen entistä tiiviimmin kunnissa tehtävään hyvinvointityöhön.

Kuntia on kannustettu hyödyntämään järjestöjen kokemustietoa ja tietoa hiljaisista signaaleista kunnan hyvinvointityön suunnittelussa ja toteuttamisessa osana kuntien sähköistä hyvinvointikertomusta.

On kehitetty yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tunnuslukuja/mittareita, joiden avulla järjestöjen hyvinvointityö integroituu hyvinkertomukseen.

Järjestöjen ja oppilaitosten välinen yhteistyö on koordinoitua.

On kehitetty tapoja kytkeä järjestöt mukaan maakunnalliseen ennakointityöhön. Yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden välillä on tärkeää Lapin tulevaisuuden hahmottamiseksi.

Järjestö- ja kansalaistoiminnan kytkeminen osaksi opetusta eri asteilla perusopetuksesta lähtien on edistynyt. On kehitetty käytäntöjä, jotka tukevat opiskeilijoiden harjoittelu- ja työssäoppimisjaksoja sekä opiskelijoiden kiinnittymistä järjestötoimintaan. Järjestötoimijat saavat tukea opiskelijoiden ohjaajina. Oppilaitoksilla ja järjestöillä on nimety yhteyshenkilöt keskinäisen yhteistyön koordinointiin.

Yhteistyön tekemistä yli järjestörajojen on tuettu tehostamalla monikanavaista tiedottamista, edistämällä mahdollisuuksia eri järjestötoimijoiden kohtaamiseen ja vuoropuheluun. Erityisesti on kiinnitetty huomiota pienten paikallisyhdistysten osallistumismahdollisuuksiin.

Järjestöjen keskinäinen yhteistyö on tiivistynyt.

Yhteistyötä ja vuoropuhelua järjestötoimijoiden, yrittäjien ja kansainvälisten toimijoiden kanssa on edistetty.

2.5. Uusiutuvat järjestöt – Osaavat ja kehittyvät – osana hyvinvointityötä

Järjestöt ja niiden tekemä kehittämistyö integroituu tiiviisti ja suunnitelmallisesti Lapissa ja sen kunnissa tehtävään kehittämistoimintaan. Avoin yhteistyökulttuuri mahdollistaa hyvien käytäntöjen jakamisen ja jalkautumisen lappilaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Järjestötoimijoiden mahdollisuus lisätä osaamistaan toteutuu tarpeen mukaisten koulutusten kautta. Kehitetään tapoja yli järjestörajojen tapahtuvaan kehittämistoimintaan. Lisään-
tynyt tiedontuotanto järjestötoiminnasta mahdollistaa ja tukee järjestöjen uusiutumista ja kehittämistoimintaa.

Lapissa järjestötoiminnan perusosaaminen on vahvaa

Järjestöillä on yhteisiä koulutustarpeita yli järjestörajojen. Eri toimijat toteuttavat yhteisiä koulutuksia ja järjestöväkeä on kannustettu osallistumaan niihin.

Järjestöjen
hankeosaamisen
tieto-taito on
lisääntynyt.

Koulutusyhteistyötä yhdistystoiminnan peruskoulutuksessa on tiivistetty toteuttamalla koulutuksia eri toimijoiden yhteistyönä hyödyntäen eri viestintäkanavia ja Lapin pitkät välimatkat huomioiden.

Järjestöillä on kootusti käytössä tietoa eri rahoituskanavista, rahoitusehdoista ja niiden mahdollisuuksista. Järjestöt saavat koulutusta

ja ohjausta eri rahoituskanavien käyttöön ja alueelle on syntynyt rakenteita, jotka mahdollistavat/tukevat järjestöjen hanketoimintaa yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Hankerahoitusta myöntäviä tahoja on kannustettu yhteistyössä järjestöjen kanssa kehittämään ja suuntaamaan hankehakuun liittyvää koulutusta alueellisille ja paikallisille toimijoille.

Kuntia, yrityksiä, oppilaitoksia ja muita toimijoita on kannustettu tekemään suunnitelmallista hankeyhteistyötä järjestöjen kanssa kehittämällä rakenteita, joissa vuoropuhelu ja suunnitelmallinen hankeyhteistyö mahdollistuvat.

Järjestöjen,
kuntien ja muiden
toimijoiden välinen
hankeyhteistyö
on lisääntynyt.

3. TEHEMÄ POIS – konkreettiset toimenpiteet vuosina 2014–2017

Tasa-arvoista yhteistyötä – Lapin järjestöstrategia –hankkeen hankesuunnitelmassa on strategiatyöhön liittyen sitouduttu tekemään **järjestöjen yhteinen toimenpidesuunnitelma** strategiatyön jatkoksi ja yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Alla oleviin taulukoihin strategiatyössä mukana olleet järjestötoimijat ovat tehneet näkyväksi niitä maakunnallisia toimenpiteitä, joiden avulla edetään kunkin toimijan omista lähtökohdista kohti pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumista. Järjestöjen keskinäinen yhteistyö läpileikkaa koko toimenpidesuunnitelman toteutuksen aina paikallisista toimijoista valtakunnallisiin liittoihin ja kattojärjestöihin tarpeen mukaisesti. Toteuttajatahot ovat sitoutuneet kutsumaan muita toimijoita strategian arvojen mukaisesti yhteiseen, avoimeen kehittämistyöhön.

LAPIN MAAKUNNALLISEN JÄRJESTÖSTRATEGIAN TOIMENPIDESUUNNITELMA VUOSILLE 2014–2017

TOIMINTALINJA 1: ELINVOIMAISET JÄRJESTÖT – TOIMINTAA JA VOIMAVAROJA – JÄRJESTÖJEN TEKEMÄÄN HYVINVOINTITYÖHÖN

1.1. Pitkän aikavälin tavoite: Vapaaehtoinen toiminta järjestötoiminnan kivijalkana on vahva

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Järjestöjen sähköisten viestintä- ja tiedotuskanavien kehittäminen.	<p>Tehdään järjestötoimintaa näkyväksi ja helposti saavutettavaksi:</p> <p>Tukemalla järjestötoimijoita sähköisten viestintäkanavien käyttöönotossa järjestämällä koulutusta ja ohjausta viestintäkanavien käyttöön.</p>	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Lappilaiset Kylät ry, muut järjestöt	Järjestöt käyttävät Lapissa käytössä olevia sähköisiä viestintä- ja tiedotuskanavia (Uutiskirjeen tilaajamäärä, järjestöjen sivustolle tuottamat uutiset, avoimien vapaaehtoistoiminnan paikkojen määrä sivustolla).
Järjestöjen viestintä-osaamisen kehittäminen Lapissa.	<p>Tuetaan järjestöjen viestintäosaamisen kehittymistä ja jalkautumista kyliin ja kuntiin:</p> <p>Perustetaan järjestöjen viestintäverkosto tiivistämään yhteistyötä ja yhdistämään resursseja viestintään liittyen.</p> <p>Välitetään tietoa eri toimijoiden alueella järjestämistä koulutuksista.</p>	Lapin ensi- ja turvakoti ry, Lappilaiset Kylät ry, muut järjestöt	<p>Viestintäverkosto on perustettu ja sille on tehty toimintasuunnitelma.</p> <p>Alueella järjestettävissä viestintäkoulutuksissa on osallistujia yli järjestörajojen.</p>
Kehitetään koko lappilaiselle järjestökentälle suunnatun tiedottamisen käytäntöjä.	Tehdään maakunnalliselle järjestöneuvottelukunnalle tiedotussuunnitelma.	Järjestöneuvottelukunta	Tiedotussuunnitelma on tehty.
Lapsille ja nuorille suunnatun toiminnan kehittäminen järjestötoiminnan jatkuuvuuden turvaamiseksi.	Kehitetään yhdessä uusia tapoja tavoittaa lapsia ja nuoria kylissä ja kunnissa yhdistämällä eri toimijoiden voimavaroja.	Lapin nuorisojärjestöjen verkosto Järjestöt	Verkosto on kokoontunut ja tehnyt yhteisen toimintasuunnitelman.
Kehitetään tapoja tukea ja huomioida vapaaehtoisia maakunnassa.	Lapissa valitaan vuoden vapaaehtoinen toimintamuoto / vapaaehtoisteko vuosittain.	Järjestöneuvottelukunta	Toteutuu vuosittain.

1.2. Pitkän aikavälin tavoite: Järjestöjen toiminnanedellytykset on turvattu ja järjestöillä on tarkoituksenmukaisia tiloja toteuttaa kansalaisille suunnattua toimintaa

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Kylätilojen ja järjestötilojen/ keskusten vakiinnuttaminen ja kehittäminen alueella matalan kynnyksen kohtauspaikkoina ja järjestötiedon / verkostojen kokoojana.	Perustetaan olemassa olevien järjestökeskusten / -tilojen verkosto. Kartoitetaan järjestötilan perustamisen mahdollisuutta Rovaniemelle.	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Lappilaiset Kylät ry, muut järjestöt Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Järjestöneuvottelukunta	Järjestökeskusten/-tilojen verkosto on perustettu ja sillä on toimintasuunnitelma. Kartoitustyö on aloitettu.
Tehdään maakunnassa näkyväksi järjestöjen toimintaan ja kehittämistyöhön eri rahoituslähteistä saama taloudellinen resurssi.	Lisätään järjestöjen tietoa Lapin kuntien järjestöavustusten käytännöistä ja volyymeistä jatkamalla tiedon kokoamista maakunta / seutukunta /kuntatasoilta.	Järjestöneuvottelukunta	Järjestöillä on käytössä koottua tietoa kuntien avustuskäytännöistä.

1.3. Pitkän aikavälin tavoite: Maakunnassa on toimivat rakenteet järjestöjen työllistämisen mahdollisuuksien sekä hankehaun että -hallinnoinnin tukena

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Madalletaan järjestöjen työllistämisen kynnystä.	Selvitetään eri tapoja tukea järjestötoimijoita työllistämiseen ja hankehallinnointiin liittyvissä kysymyksissä.	Järjestöneuvottelukunta, Järjestöt, muut toimijat	Selvitystyö on käynnistynyt.

1.4. Pitkän aikavälin tavoite: Järjestöjen hyvinvoinnin ja hyvinvointipalvelujen tuottamisen uudet ratkaisut ovat käytössä

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Järjestöjen ja hyvinvointipalvelujen tuottajien yhteistyö ja kumppanuus tiivistyy.	<p>Tuetaan ja selvitetään tapoja tukea järjestöjen ja kuntien kumppanuksien syntymistä.</p> <p>Kehitetään sopimus pohjaisia tapoja vapaaehtoisen toiminnan ja järjestöjen ostopalvelutoimintaan.</p> <p>Selvitetään kunnissa perusterveydenhuollon yksikön mahdollisuudet edistää järjestöyhteistyötä.</p>	<p>Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys, Lapin Sydänpiiri, MLL:n Lapin piiri, Järjestöneuvottelukunta, muut järjestöt</p> <p>Lapin Sydänpiiri, Järjestöneuvottelukunta</p>	Verkostomaiset kumppanuus-sopimukset.

TOIMINTALINJA 2: VAIKUTTAVAT JÄRJESTÖT – NÄKYVÄT JA KUULUVAT YLI RAJOJEN

2.1. Pitkän aikavälin tavoite: Lappilainen järjestökenttä vaikuttaa yhdessä yli rajojen

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Maakunnallinen järjestöjen yhteinen vaikuttamistyö järjestöjen tärkeinä pitämistä asioista vahvistuu.	<p>Tehdään yhteistä vaikuttamistyötä, jotta kaikkiin Lapin kuntiin nimetään yhteyshenkilö, jolle järjestöjen asiat keskitetysti kuuluu.</p> <p>Tehdään vaikuttamistyötä kuntien myöntämien järjestöavustusten turvaamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä.</p>	Järjestöneuvottelukunta, Järjestöt	Järjestöyhdyshenkilö on nimetty. Järjestöavustukset säilyvät kunnissa.

2.2. Pitkän aikavälin tavoite: Järjestötoiminta tunnetaan ja toiminnan vaikutukset Lapissa tiedetään

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Maakunnallinen järjestöjen yhteinen vaikuttamistyö järjestöjen tärkeinä pitämistä asioista vahvistuu.	Käynnistetään systemaattinen tiedonkerääminen ja tiedontuotanto lappilaisten järjestöjen toiminnasta ja toiminnan vaikutuksista.	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys, muut järjestöt, SOSTE	Suunnittelu- ja kehittämistyö on käynnistynyt on päivitetty tieto julkaistaan vuosittain.

2.3. Pitkän aikavälin tavoite: Järjestöjen viestintä ja tiedottamistoiminta tavoittaa laapilaiset ihmiset ja toimijat

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Järjestöjen yhte-näinen virtuaali-nen näkyvyys on lisääntynyt ja informaatioteknologian käyttöönotto ja hyödyntäminen on osa toimintaa.	Olemassa olevista etä-teknologisista ratkaisusta kootaan tietoa. Tuetaan järjestötoimijoita informaatioteknologian käyttöönotossa järjestämäl-lä ohjausta ja koulutusta.	Lapin ensi- ja turvakoti ja Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys, Lapin Sydänpiiri	Viestintäkanavien käyttöönotto/Mukana olevien toimijoiden määrä Koottu tieto toiminta-malleista ja järjeste-tyistä koulutuksista.

2.4. Pitkän aikavälin tavoite: Edistetään monimuotoista kulttuuritoimintaa ja kulttuuriperinteen siirtämistä osana hyvinvointityötä

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Kannustetaan järjestötoimijoiden ja eri kulttuurien välistä vuoro-puhelua.	Edistetään järjestöjen kiinnittymistä tiiviimmin kunnissa tehtäviin kotoutta-misohjelmiin. Tehdään näkyväksi koti-seutuidentiteetin ja kulttuuri-perinteen vahvistamista kylissä ja kunnissa. Koko Suomi leikkii; leikkilähetit jokaiseen Lapin kuntaan.	Punainen risti Lappilaiset Kylät ry MLL , Lapin piiri ja SPR, Lapin piiri, Yksi elämä – hanke, Lapin Sydänpiiri, Diabetesyhdistys ja Aivoliiton aluetoiminta	Järjestöt ovat mukana kuntien kotouttamis-suunnitelmien-laatisemisessa. Kuntien leikkilähet-tien määrä.

TOIMINTALINJA 3: TOIMIVAT JÄRJESTÖT – YHDESSÄ TEKEMISEN MEININKIÄ – HYVINVOINNIN RAKENTAMISEKSI

3.1. Pitkän aikavälin tavoite: Maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan ja valtakunnallisten toimijoiden vuoropuhelu aluekehittämiseen liittyen on lisääntynyt

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Käynnistetään aluekehittämiseen liittyvä vuoropuhe-lu järjestötoimin-taa rahoittavien tahojen välillä.	Järjestötoimintaa rahoit-tavien tahojen (RAY – EU-rahoitus/LL) ja järjestöneu-vottelukunnan keskustelu-foorumi syyskuussa 2014.	Lapin liitto ja järjestöneuvottelu-kunta.	Vuoropuhelu on alkanut.

3.2. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö on suunnitelmallista.

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Järjestöjen kiinnittyminen maakunnan ohjelmatyöhön tiivistyy.	Järjestöt ovat mukana maakunnan ohjelmatyössä ja ottavat aktiivisesti kantaa keskeisiin maakunnan ohjelmiin.	Järjestöneuvottelukunta, Järjestöt	Järjestöjen antamat lausunnot kpl ja järjestöjen kuulemis-tilaisuudet/osallistujamäärät.
Järjestötietoa hyödynnetään Lapin maakunnan ennakointityössä.	Ehdotetaan järjestöedustajan nimeämistä Lapin Hyvinvointialan klusteriin.	Järjestöneuvottelukunta	Järjestöedustaja nimetty klusteriin.
Järjestöstrategian jalkauttaminen.	13.5. maakunnallisen järjestöstrategian julkaisu-tilaisuudet eri seutukunnissa.	Järjestöneuvottelukunta, Järjestöt, kunnat	Paikalliset toimenpiteet ovat käynnistyneet alueiden omista tarpeista käsin.
Kunnissa on kuntakohtainen järjestöstrategia tai muu ohjelma, johon on kirjattu paikallisesti kunnan ja järjestöjen yhteistyön keskeiset teemat ja toimenpiteet.	Järjestöyhteistyö on kirjattu kunnan eri strategioihin/ohjelmiin. Kaikissa Lapin kunnissa on kulttuuri mukana kunnan päästrategiassa. Kaikissa Lapin kunnissa on liikunta mukana kunnan päästrategiassa. Kunnissa on valtuuston hyväksymä liikuntastrategia. Aktiivinen yhteistyö kunnan/kuntien eri sektoreiden viranhaltijoiden ja paikallisten urheilun- ja liikuntaseurojen kanssa. Yhteistyö Lapin Liikunnan ja lajijärjestöjen kanssa.	Järjestöneuvottelukunta, Lapin sosiaali- ja terveysturva- yhdistys, muut järjestöt Taike Lapin Liikunta Lajijärjestöt, muut järjestöt	Tehty vaikuttamistyö, järjestetyt järjestökuntafoorumit (kpl), maininnat järjestöistä kuntastrategioissa ja ohjelmissa. Kulttuuri on mukana kuntien (21) strategioissa Liikunta mukana Lapin kuntien (21) strategioissa. Lapin kunnissa (21) on valtuuston hyväksymä liikuntastrategia.
Järjestöjen toiminta integroituu suunnitelmallisesti kunnissa tehtävään hyvinvointikertomustyöhön.	Järjestöt ovat mukana kehittämässä tapoja, jotka mahdollistavat tasapuolisesti järjestöjen kuulemisen kunnan hyvinvointikertomustyössä ja sen eri vaiheissa .	Järjestöt, Arjen turvaa kunnissa -hanke	Järjestöt ovat olleet mukana hyvinvointikertomuksen laatimisen eri vaiheissa.

3.2. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö on suunnitelmallista.

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Järjestöjen ja oppilaitosten välinen yhteistyö on tiivistä ja suunnitelmallista.	Kehitetään hyviä käytäntöjä oppilaitosten ja järjestöjen yhteistyönä opiskelijoiden työssäoppimisjaksolle. Vaikutetaan opetussuunnitelmien sisältöihin. Tuetaan opiskelijoiden integroitumista järjestöjen toimintaan.	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys, järjestöt, oppilaitokset	Oppilaitoksiin ja järjestöihin on nimetty yhdyshenkilöt / kpl Yhteistyösopimusten lukumäärä / kpl Järjestöt ja vapaaehtoistoiminta mainittuna OPS:ssa / lkm.
Järjestöjen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyö tiivistyy ja lisääntyy maakunnassa.	Kartoitetaan ja kehitetään edelleen järjestöjen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön käytäntöjä eri tasoilla muuttuvassa toimintaympäristössä. Kehitetään toimintatapoja perusterveyden huollon ja järjestöjen yhteistyön lisäämiseksi.	Potilasjärjestöt, muut järjestöt Yksi elämä -hanke, Lapin Sydänpiiri, Diabetesyhdistys ja Aivoliiton alue-toiminta	Kartoitustyö on aloitettu ja on kehitetty yhteistyön käytäntöjä.

TOIMINTALINJA 4: UUSIUTUVAT JÄRJESTÖT – OSAAVAT JA KEHITTYVÄT – OSANA HYVINVOINTITYÖTÄ

4.1. Pitkän aikavälin tavoite: Järjestöjen hankeosaamisen tieto-taito on lisääntynyt

Lyhyen aikavälin tavoite	Toimenpide	Toteuttajat	Mittarit
Järjestöillä on kootusti käytössä tietoa eri rahoituskanavista ja niiden mahdollisuuksista.	Järjestöt saavat koulutusta ja ohjausta eri rahoituskanavien käyttöön: EU – uusi ohjelmakausi (alueellinen koulutuskierrös keväällä 2014).	Lapin liitto ja järjestöneuvottelukunta	Järjestöt ovat hyödyntäneet eri rahoituskanavia toiminnassaan. Montako tiedotustilaisuutta on järjestetty.

4. TOTEUTUS JA SEURANTA

Maakunnallisen järjestöstrategian seurannan päävastuu on Lapin maakunnallisella järjestöneuvottelukunnalla lappilaisten järjestöjen yhteisenä foorumina. Strategia toteutuu arjessa kunkin toimijan omista lähtökohdista käsin. Tehemä pois -toimenpideoiossa 2014–2017 on tehty näkyväksi järjestöjen itsensä nimeämiä toimenpiteitä lappilaisten järjestöjen elinvoiman tukemiseksi ja ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Järjestöjen toimenpideoosio päivitetään vuosittain ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan toimenpidesuunnitelman mittareiden mukaisesti.

